

Rīgā, 2016. gada 28. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/41

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļautajām **Popes muižas alejām** to izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt aleju aizsardzības statusu un to novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt aleju apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejās ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt aleju nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejās konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Popes muižas alejām (6) sniegt ieteikumus par aleju robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, aleju saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 7 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Aleju esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši

aizsargājamajām dabas teritorijām. Aleju statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālpānoājumi, detālpānoājumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejās veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Popes muižas alejām iegūta, apkopojot pieejamo informāciju interneta resursos, kā arī telefoniski sazinoties ar Popes pamatskolas muzeja vadītāju.

3. Alejas aizsardzības statuss

Popes muižas alejas ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Popes muižas aleju statusu, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Popes muižas alejas atrodas Ventspils novada Popes pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Ventspils novada teritorijas plānojums
- Ventspils novada attīstības programma 2011. – 2017. gadam
- Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Kurzeme 2030. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015. – 2020. gadam
- Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam.

Ventspils novada teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā un vides pārskatā Popes muižas alejas atzīmētas kā aizsargājamas alejas, kā arī attēlotas paskaidrojuma rakstā ietvertajā kartē “Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ventspils novadā”. Popes muižas alejas kā aizsargājamas alejas attēlotas teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Ventspils novada Popes pagasta teritorijas funkcionālā zonējuma kartē.

Ventspils novada attīstības programmas 2011. – 2017. gadam esošās situācijas analīzes daļā un vides pārskatā Popes muižas alejas atzīmētas kā aizsargājama aleja saskaņā ar un 22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 norādīts, ka Ventspils novada teritorijā atrodas 2 aizsargājamas alejas, bet konkrētas alejas nav nosauktas. Stratēģijā norādīts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās prioritāte ir unikālo dabas vērtību aizsardzība un ilgtspējīga izmantošana saskaņā ar teritoriju izmantošanas noteikumiem. Vadlīnijās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanai cita starpā norādīts, ka teritoriju izmantošanu nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kā arī ar tūrismu un rekreāciju saistītās aktivitātes jārealizē, ievērojot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanas mērķus un izmantošanas ierobežojumus.

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmā 2015. – 2020. gadam aizsargājamās alejas tieši nav minētas. Attīstības programmas sadaļā “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ilgtspējīga attīstīšana” norādīts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 14% no Kurzemes reģiona teritorijas. Kā viena no prioritātēm attīstības programmā noteikta Kurzemes dabas un kultūras telpas attīstība ar saukli Radošā Kurzeme 2020. Šajā prioritātē cita starpā izdalīti rīcības virzieni: RV4 Kultūras un dabas mantojuma sociālekonomiskā potenciāla izmantošana reģiona attīstībā; RV5 Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un izpēte.

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam nav informācijas par aizsargājamām alejām. Stratēģijā kā vispārīgs dabas un kultūrvides telpas attīstības mērķis noteikts “ainaviski sakopta, funkcionāli izmantota telpa, kas veido reģiona un vietu identitāti, pamatu tūrismam, ekonomikai kopumā, atbildību nākamībai”. Kā šī mērķa sasniedzamie rādītāji stratēģijā noteikti (1) sakoptas un apsaimniekotas visas kultūrvēsturiskās vietas (2) dabas un kultūras aizsargājamās vērtības iesaistītas tūrisma aprītē (3) panākta attieksmes izmaiņa pret dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Stratēģijā doti arī risinājumi šī mērķa sasniegšanai.

5. Aleju apsekošana

Popes muižas alejas apsekotas 2016. gada 14. augustā plkst. 14:00 – 20:00. Apsekošanas laikā ir pārsvarā mākoņains, mēreni silts laiks bez nokrišņiem, mēreni stiprs vējš.

6. Aleju un tām piegulošo teritorijas vispārīgs raksturojums

Popes muižas aleju shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 50. pielikumā. Popes muižas alejas sastāv no divām alejām. Garākā aleja izvietota gar Popes ciema Skolas ielu un ved virzienā uz muižu apmēram 800 m garā posmā, tā tiek saukta par Muižas aleju. Aleja stādīta vienā rindā katrā ceļa pusē un to veido vidēju līdz lielu dimensiju dažādu platlapju sugu koki, pārsvarā liepas (1.attēls). Alejai piegulošo teritoriju, alejai virzoties caur Popes ciemu, veido Popes ciema apbūve, galvenokārt privātmājas. Alejai attālinoties no centra, tā ved gar lauksaimniecības zemju ainavu (2.attēls).

1.attēls. Popes Muižas aleja tās sākumdaļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Popes Muižas aleja tās beigu daļā, sānskats. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Otra aleja ved no Popes evaņģēliski luteriskās baznīcas uz Popes baronu kapiem, aleja saukta par Mūžības aleju. Aleja izvietota gar gājēju taku, un tajā stādīti vidēju līdz lielu dimensiju koki, pārsvarā liepas (3.attēls). Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes no vienas puses un asfaltēts ceļš no otras puses (4.attēls).

3.attēls. Popes Mūžības aleja tās sākumdaļā, pretskats. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

4.attēls. Popes Mūžības aleja tās sākumdaļā, sānskats. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejās konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Popes muižas alejās nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejās ir konstatētas 3 īpaši aizsargājamās ķērpju sugas – kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (110 atradnes), bālā sklerofora *Sclerophora pallida* (5 atradnes) un caurumainā pertuzārija *Pertusaria pertusa*. Īpaši aizsargājamajai ķērpju sugai *Pleurosticta acetabulum* Popes alejās ir ļoti liels skaits atradņu un tās ir labā stāvoklī, *Sclerophora pallida* atradņu skaits nav liels, tomēr suga uz atradnes kokiem veido bagātīgu klājienu. *Pertusaria pertusa* ir divas atradnes Mūžības alejā, Popes alejas ir vienīgās īpaši aizsargājamās alejas, uz kurām pētījuma gaitā šī suga ir konstatēta. Apkopojot iegūto informāciju par īpaši aizsargājamo ķērpju sugām atradnēm, var secināt, ka Popes muižas alejas ir ļoti nozīmīgas no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa.

8. Potenciāli vērtīgo Popes aleju apsekošana un apsekošanas rezultāti

Papildus īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes apzinātas citās Popes muižas alejās ar mērķi izpētīt arī šo aleju nozīmi īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā. Apsektas šādas alejas: (1) Aleja virzienā uz Vēdi (2) Aleja gar Popes iebraucamo ceļu no Rīgas puses (3) Aleja gar Popes iebraucamo ceļu no Ventspils puses. Visās alejās atzīmētas īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu atradnes.

Nevienā no alejām netika konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā virzienā uz Vēdi (5. attēls) konstatētas 3 īpaši aizsargājamās ķērpju sugas: *Pertusaria pertusa* (11 atradnes), *Sclerophora pallida* (2 atradnes), *Pleurosticta acetabulum* (1 atradne). Alejā konstatētās *Pertusaria pertusa* atradnes ir bagātīgas un ļoti labā stāvoklī (6. attēls)

5. attēls. Popes aleja virzienā uz Vēdi. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

6.attēls Īpaši aizsargājamā ķērpju suga caurumainā pertuzārija *Pertusaria pertusa* Popes alejā virzienā uz Vēdi. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Alejā gar Popes iebraucamo ceļu no Rīgas puses konstatētas 3 īpaši aizsargājamās ķērpju sugas: *Pertusaria pertusa* (6 atradnes), *Sclerophora pallida* (3 atradnes), *Pleurosticta acetabulum* (5 atradnes). Vienīgi alejā gar Popes iebraucamo ceļu no Ventspils puses konstatēta tikai viena īpaši aizsargājamās ķērpju sugas (*Sclerophora pallida*) atradne.

Kopumā var secināt, ka no īpaši aizsargājamo ķērpju saglabāšanas viedokļa ir nozīmīgas ne tikai Popes aizsargājamās alejas, bet arī tās Popes muižas alejas, kuras pašlaik neatrodas valsts aizsardzībā.

9. Ieteikumi aleju apsaimniekošanai

Popes muižas alejās prioritāri saglabājami īpaši aizsargājamo ķērpju sugu atradņu koki gan Popes aizsargājamajās alejās, gan alejās, kuras pašlaik neatrodas valsts aizsardzībā, īpaši nozīmīgi ir tie atradņu koki, uz kuriem sugām konstatētas vislielākās atradnes.

10. Aleju kultūrvēsture

Popes alejas pieder pie Popes muižas apstādījumiem. Pēc Popes pamatskolas muzejā pieejamās informācijas muižas alejas stādītas barona fon Bēra laikā ap 1864. gadu.

11. Ieteikumi aleju robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejās sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām, aleju kultūrvēsturi un aleju ainavisko situāciju, ieteicams Popes muižas alejas saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā to esošajās robežās.

Ieteicams turpmāk veikt papildus izpēti citās Popes alejās un izvērtēt to iekļaušanu valsts nozīmes īpaši aizsargājamo aleju sarakstā papildus jau esošajām divām alejām.

12. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

13. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Ventspils novada teritorijas plānojums. Apstiprināts ar Ventspils novada domes 2016. gada 17. marta lēmumu (protokols Nr. 69, 1. §).

Pieejams: <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-432/ct-menu-item-436>

Ventspils novada attīstības programma 2011. – 2017. gadam. Pieejama: <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-432/ct-menu-item-434>

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. Izstrādātājs: SIA “Reģionālie projekti”. Pieejama: <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-432/ct-menu-item-434>

Kurzeme 2030. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015. – 2020. gadam. Apstiprināta ar Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 2015. gada 15. jūlija lēmumu Nr. 1.

Pieejama:http://www.kurzemesregions.lv/jomas/Teritorijas_attistibas_planosana/KPR_ilgtspejigas_attistibas_strategijas_un_attistibas_programmas_izstrade

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam. Apstiprināta ar Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 2015. gada 15. jūlija lēmumu Nr. 1. Pieejama:

http://www.kurzemesregions.lv/jomas/Teritorijas_attistibas_planosana/KPR_ilgtspejigas_attistibas_strategijas_un_attistibas_programmas_izstrade

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.